

PRESBITER

Áldott karácsonyi
ünnepeket
és Békés új esztendőt
olvasóinknak

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

VI. évfolyam 6. szám

BUDAPEST

1998. november–december

VELÜNK AZ ISTEN

Olvasandó: Máté 1,23

Az első vádirat, amelyet a római hatóságok kiadtak a keresztyének ellen, abban állapítja meg bűnüket, hogy egy bizonyos Názáreti Jézus nevű embert Kúriosként, azaz Úrként, illetve Istenként tisztelnek. Jó erre visszaemlékezni ezen a karácsonyi ünnepen, hogy ismét tudatosítsuk magunkban: **sokkal nagyobb dolog történt abban a betlehemi istállóban, minthogy csupán egy új próféta született volna.** Jézusban maga Isten jött közénk emberi testben. Jézus ugyanaz a Jehova Isten – mondja Kálvin –, aki Ábrahámnak, Jákobnak és Izsáknak az Istene volt. De Jézus – olvassuk a Filippi levélben – „... Isten formájában lévén nem tekintette zsákmányának, hogy ő egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgáló formát vett fel, emberekhez hasonló lett” (2,6–7).

Ha azt kérdezzük, hogyan tudott a végtelen Isten véges emberré lenni Jézusban, nem kapunk rá választ. De ha azt kérdezzük, hogy miért lett Isten emberré, akkor gazdag feleletet kapunk a Szentírásból. Ez a válasz tömören ott van már Jézus egyik nevében is, ahogy alapigéinkben olvastuk: „akit Immánuelnek neveznek” – ami azt jelenti: Velünk az Isten. Mit jelent ez?

1. Először azt jelenti, hogy **Isten nem mondott le rólunk.** Annak ellenére, hogy a bűneset óta is folyton lázadozunk ellene, s olyan kiábrándítóan bűnösök vagyunk, hogy szinte már magunk is utáljuk és unjuk magunkat. Az emberi történelem mindmáig a legsúlyosabb és legfertelmesebb bűnöknek a sorozata.

És mégis: Velünk az Isten. Nem taposott ránk, mint egy féregre, amely nem érdemli meg a napfényt. Nem hagyott kárörömmel a sorsunkra, hogy kiderüljön, mily nyomorult lény önmagában az ember. Nem, nem mondott le rólunk.

S hogy tényleg nem mondott le rólunk, éppen annak bizonyossága a karácsony. Mert Jézus azért jött, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett. Ki tudná megszámlálni, hány csillag hullik le az égről egy nyári éjszakán? Isten mégsem nyúl utána soha egyetlen csillagnak sem, de azt semmiképpen sem akarja, hogy egy is odavesszen az övéi közül.

De szabadjon most egyes számba áttennem az Immánuel: Velel az Isten! Te vagy az, akiért Isten emberré lett, terölad nem mondott le, téged akar megtalálni és megmenteni. Érted lett a karácsony.

2. De Jézus nemcsak azért jött, hogy megmentse az embert, mintegy a pusztá létezésnek. Sokkal többről van szó: **Ő Isten szeretetét hozta el számunkra.** Pedig soha szeretetet nagyobb sérelem nem ért, mint az Isten irántunk való szeretetét. Isten azért teremtett embert, hogy legyen kité szeretnie. De az embernek nem kellett és nem kell Isten szeretete. Inkább kell a részegítő ital mámora, mint Isten békessége, inkább egy örült gondolat, mint Isten bölcsessége, inkább a pénz barátsága. – Vagy ha már igen vallásos az ember, akkor méltóztatik neki megtisztelni Istent azzal, hogy tőle is kér és

elfogad valamit: Adjon esőt, szerencsét, gyógyulást, kenyeret, vagy éppen, amire szükség van. De azért túl közel ne jöjjön, mert csak az kell, amit ad, de Ő maga nem.

És mégis: Velünk az Isten. Tengernyi bűneink sem olthatták ki az Ő irántunk való szeretetét! Sőt ezt Krisztusban minden eddiginél hatalmasabb mértékben bizonyította. Valóban, milyen csodálatos módon tudott szeretni Jézus. A vaknak visszaadta szemvilágát, a bénának azt mondta: kelj fel és járj! A parázna nőre nem dobott követ, hanem azt mondta neki: „Én nem kárhoztalak téged!” De legcsodálatosabb az volt, amikor az ő szíve elvérzett értünk a Golgotán. A Kolossé levélben azt olvassuk: „Eltörölte a minket terhelő adóslevelet, amely minket vándolt, eltávolította azt az útból, odaszegezve a keresztfára” (2,14). Mert magára vette minden bűnünket és testében felvitte az átok fájára, hogy Isten reá sújtsjon le és őbenne torolja meg minden bűnünket. Ezért nyerhetünk bocsánatot és ezért áradhat akadálytalanul Isten szeretete felénk.

Érted-e a karácsonyi evangéliumot? Te is azért születél, hogy megismerd Isten szeretetét. Ha eddig nem törődött veled, most nyisd meg szívedet előtte. **Nem érkezel célba addig, míg Jézus meg nem érkezik hozzád.** Győtrelem lesz gyönyörűséged, szegénység gazdagságod, gyengeség erő, tudatlanság a bölcsességed, boldogtalanság a boldogságod, amíg Isten szeretete egészen be nem tölti szívedet. Nem lesz igazán élet az életed addig, amíg Isten szeretete egészen be nem tölti szívedet. Nem lesz igazán élet az életed addig, amíg Krisztus nem lesz az életed.

(Folytatás az 2. oldalon)

(Folytatás az 1. oldalról)

3. Harmadik jelentése annak, hogy Velünk az Isten, abban van, hogy Ő nemcsak megmenteni és szeretni akar, hanem meg is gyógyítani. Vagyis olyanná tenni, amilyenné teremtő tervében elgondolt bennünket. Isten az embert valóban a teremtés koronájának szánta, ahogy mondani is szoktuk. Ismét Kálvin szavait idézve: az ember Isten remekműve, önmagáról vett mintát, amikor megformálta. De mivé lett az ember? Letörődött rólunk az Isten képe, torz karikatúrája lettünk önmagunknak. De Isten nem adta fel: karácsonykor azért jött utánunk Jézusban, hogy helyreállítson bennünket.

Igen, Jézus azért jött, hogy újjáteremtessen! Kicsoda az, aki nem szeretne más lenni? Bizonyára nincs egy se. És olyan sincs közöttünk, aki ne próbálta volna meg, hogy megjavuljon és új életet kezdjen. De aki már megpróbálta, az tudja, hogy ez milyen lehetetlen. De Jézus tud segíteni, egyedül Ő. Mégpedig nem úgy, hogy javítgatja, nyesegeti megromlott természetünket, hanem úgy, hogy Szentlelke által teljesen újjáteremt bennünket. Ki az, aki kész vonakodás nélkül odaadni magát Jézus újjáformáló kezébe? Azt keresi Jézus, azt ajándékozza meg bocsánatával és Szentlelke ajándékával. Azoknak az életében valósul meg Pál apostol Igéje: „Ezért, ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és ime: új jött létre” (2Kor 5,17).

Ugyancsak Pál írja: „Szánk megnyílt, szívünk kitérült előttetek, korinthusiak... Viszonzásul pedig, mint gyermekeimhez szólok: tárjátok ki ti is szíveteket” (2Kor 6,11). Ezek a szavak nagyon hozzáillenek a karácsonyhoz is. Isten mindent megtett értünk, amit megtehetett. Mélyebbre meg nem alázkodhatott, mint ahogy megalázkodott Krisztusban, amikor egy istállóban született meg, mint ember, és a Golgotán halt meg, mint egy „gonosztevő”. Úgy jött utánunk erre a földre, mintha neki volna szüksége ránk, és nem nekünk Őreá. Úgy hívogat most is magához, mintha Ő volna a szerencsétlen és szegény, nem mi.

Annak okáért, amint a Szentlélek mondja: Ma, ha az Ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek szíveteket (Zsid 3,8).

Szabó Imre

(A szerző nemrég megjelent „A bűnösök barátja” c. ígéretes-kötetéből, Kiskunfélegyháza, Parakletos Könyvek, 1998.)

Gyülekezeti kisszótár

HEGYI BESZÉD (II.) BOLDOGMONDÁSOK

A Hegyi beszéd lelke, magva a Boldogmondások. A Máté evangélium 5. rész 3-tól 12-ig terjedő versei alkotják, Lukács evangéliumában a 6. rész 20b-től a 23. versig tart. Lukács négy versével szemben Máténál kilenc vers hosszúságú, öt verssel kiegészült változat olvasható.

A két evangélium között lényeges különbség még, hogy Lukács mindvégig a közvetlen megszólítást használja, egyes szám második személyben ír, míg Máté nyolc versen keresztül ünnepélyesen távolsgártartó; a többes szám harmadik személyű közlésmódot választja. Közös vonás mindkét evangélistánál, hogy önmaguktól elvonatkoztatva tolmácsolják Jézus szavait.

Valószínűleg Lukács leírása közelebb áll az eredetileg elhangzottéhoz. Máté a szegények fogalmát kiegészítette, a harmadik versben lelki szegényekről ír. Tudjuk, hogy nemcsak szociális értelemben vett szegényekről, hanem vallási értelemben szerinti lelki igényről is szól a vers. Mivel a lelki szegény a köznyelvben éppen az ellenkezőjét jelenti, mint amiről a kijelentés szól, talán nem érdektelen a szegény fogalom továbbgondolásával megvilágítani az értelmét.

Szegény az, aki hiányt szenved valamiben; aki segítségre szorul, mert szüksége, azaz igénye van, vagy lenne valamire, ami önerőből nem elérhető számára. Jelen esetben, ha valaki lelki szegény, az lelki-ekben érez hiányt, igényt támaszt lelki táplálékra is, tehát lelki igénnyel bír. Ezen keresztül keresi boldogulását, más szavakkal: lelki igényén keresztül vágyik boldogabb életre. A lelki szegény értelme közelíti a lelki igény(esség)hez.

Az övék a mennyország kifejezés (3. és 10. vers) úgy értelmezhető, hogy lelki értelemben már a földi lét alatt is hiánytalan boldogságot élvezhet az ember. A boldog emberek nem törekednek külsőségekre, és önértékelésük emiatt mégsem szenved csorbát. A boldogságnak nem velejárója földi javak ésszerűségüket meghaladó birtoklási vágya, vagy a hatalom meg-

szerezése és megtartása. Nem kell az emberek alkoholtól menekülnie ahhoz, hogy lelki békéje (hacsak időlegesen is) helyrebilljen. A tartós lelki békéhez mindez ugyanis kevés lenne.

A boldog emberek békében élnek Istennel, önmagukkal és a világgal. Más szemmel tekintenek a világ hívságaira is: ők Isten gyermekei. Ennek tudata bőségesen elég a boldogsághoz.

A Máté evangéliumban található Boldogmondások szövege a harmadik vers-től, saját fordításban:

¹Boldogok a lelki igénnyel bírók, mert övék a mennyország.

²Boldogok a szenvedők, mert vigasztalásra lennek.

³Boldogok a béketűrők, mert tekintélyük lesz a földön.

⁴Boldogok az igazságra vágyók, mert elnyerik azt.

⁵Boldogok az irgalmasok, mert irgalmat nyernek.

⁶Boldogok az igazszívűek, mert tapasztalják Isten létét.

⁷Boldogok a békességteremtők, mert Isten őket gyermekének szólítja.

⁸Boldogok az igazságért üldözöttek, mert övék a mennyország.

⁹Örüljétek, ha gyaláznak és üldöznek benneteket miattam, és olyat terjesztenek rólatok, ami nem igaz.

¹⁰Örüljétek és ujjongjatok! A mennyben hőses jutalomban részesültök, mert éppig üldözték prófeta elődeiteket is.

Winter Silvia

Karácsony azt üzeni nekünk: Isten értünk jön, teljesen mindegy, hogy hol vagyunk.

Helmut Thielicke

Ha Krisztus számunkra az Elsővé lesz, akkor Isten karácsonyi világába megtaláljuk az utat.

Friedrich von Bodelschwing

„A pápai eperfa új ágat hajtott”

ÚJRA MEGNYÍLT DUNÁNTÚL REFORMÁTUS TEOLÓGIÁJA

A pápai eperfa új ágat hajtott – mondta köszöntőjében dr. Kálmán Attila fő-

gondnok a pápai református templomban szeptember 19-én tartott ünnepi megnyi-

tón. Ekkor került sor az 1580-as évek óta századokon át működött, 1951-ben azonban a diktatúra által bezárásra kényszerített Teológia újra indítására. Dr. Márkus Mihály dunántúli püspök ünnepi igehirdetésében utalt az újfajdítást megelőző vívódásokra: „Saját kételyeinkkel alig tudtunk megküzdeni. Külső kérdőjelek ezere vett körül bennünket e kicsi hazából, a tágabb Kárpát-medencéből, testvéregyházakból.

Meggondoltátok? Látjátok a jövőt? Nem tudjátok a statisztikát? Nem látjátok a világtendenciát? Hogy Európa számos országában vonják össze a teológiákat? Nem elég a hazai református lelkészképző intézményrendszer? ... De tudnunk kell, hogy a múltnál egyvalami fontosabb: a jövő. Krisztus egyházának legszebb napjai nem a hátunk mögött, hanem előttünk vannak!”

Az új tanári kar fiatalokból áll. Többségük 30–40 év közötti. Tanulmányait hazai Teológiák után Amerikában, Németországban, Svájcban, Hollandiában, Izraelben folytatták. Van közöttük holland professzornő is. Az induló első évfolyamra 17 hallgató iratkozott be, van, aki Kárpátaljáról, Erdélyből vagy Felvidékről jött.

Dr. Vladár Gábor dékán székfoglalójában elmondta: intézményünkben a lelkészképzés és a továbbképzés mellett szociális munkások képzését is tervezik, de hitoktatók és gyülekezeti tagok továbbképzése is folyik

majd falaik között. Feladatuknak tartják a jövő református értelmiségének formálását. A képzésben figyelembe veszik a sajátos dunántúli gyülekezeti helyzetet (kis gyülekezetek, szórványhelyzet), a felekezeti sokszínűséget, az elvilágiasodást, a nyugati hatások erősebb érvényesülését. „Feladatunk nem az, hogy egzotikus elemeket építsünk be kegyességi tradícióinkba, vagy hogy kimutassuk, leleplezzük konkurensaink gyenge pontjait, vagy hogy mi is az általuk használt propaganda vagy agymosás módszereit alkalmazzuk. Hanem olyan misszionáló közösséggé kell válnunk, amelyik pontosan el tudja mondani, kiből, miben hiszünk, miért élünk így. Tudatában vagyunk annak, hogy az európai népek közösségében élő, önmeghatározását kereső, forrongó magyar társadalom számára készítünk fel lelkipásztorokat a harmadik évezredre” – hangsúlyozta a dékán.

A köszöntők sorában felszólalt Németh Zsolt külügyminisztériumi politikai államtitkár is, aki a Magyar Köztársaság Kormánya és személyesen Orbán Viktor miniszterelnök jókívánásait is átadta. Rámutatott: „Nagy öröm számomra, hogy a Magyarországi Református Egyház egyik ősi iskolájában újra indul a teológiai oktatás”. Utalt arra, hogy az Orbán-kormány partneri viszonyt keres az egyházakkal. „Történelmének legszebb napjában a református egyház mindig is gyógyító erőt jelentett ennek a sokat szenvedett magyar nemzetnek az életében. Legyen így ezután is...” – mondta az államtitkár.

Az ünnepi közgyűlésen az ötven évvel ezelőtti hallgatók vették át az aranydiplomájukat. Idén is átadták a tavaly alapított Pro Pannonia Református = A Református Dunántúliért díjakat négy személynek, akik sokat tettek a dunántúli reformátusság gazdagításáért. Antal Gábor lelkipásztor,

vallásnár, Bujáky Miklós, az újra-indult Pápai Református Gimnázium első igazgatója, Kövy Zsolt ny. lelkipásztor, a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményeinek volt főigazgatója és Pomothy Dezső ny. lelkipásztor részesült díjban.

Délután a tanári székfoglalókat követően került sor az ünnepi köszöntésekre, melynek során a testvér teológiai intézmények képviselői szólaltak fel. Közöttük volt Dr. Juch, a kampeni Állami Egyetem, és dr. Amersfoort, az utrechti egyetem képviselője. Mindketten áldást kértek a pápai Református Teológiai Akadémiára.

B. L.
(Reformpress)

Illés Árpád festő- és grafikusművész metszete

Az Angyal

Ne féljete! – E helyt csak szolgál áll,
az égi hírt én hoztam el. S ha lángol
a fényruhám: az csak sugár-parány
a mennyei dicsőség-óceánból.

Ne féljete! – habár sötét az éj!
Fölfoghatjátok Isten nagy csodáját:
Kedves gyermekévé fogad. S e fény
előzi lelkétek nagy éjszakáját.

Ne féljete! – E helyt csak szolgál áll,
viszont ti vagytok az Ő képe-mása.
Jő a Fei, s nincs jussod, Halál!
örökös a teremtés koronája!

Albert Bartsch

A KARÁCSONYFA

A legelterjedtebb karácsonyi jelkép a *karácsonyfa*. Legősibb előképe – Cullmann svájci református hittudós szerint – *Szír Efrém* egyházatya 4. századbéli följegyzése: az Úr születése emlékére (akkor még január 6-án) minden házat koszorúkkal díszítenek.

A karácsonyfa mai formájában német protestáns eredetű. Magát Krisztus Urunkat jelképezi: gyertyái arra emlékeztetnek, hogy a halál árnyékának völgyében fény ragyogott fel jövetelével; édességei arra, hogy elhozta számunkra a bűnbocsánatot; örökzöld levelei pedig arra, hogy örök életet ajándékozik.

A német leleményt hazánkban – Lukács László néprajzkutató szerint – három előkelő hölgy vezette be: a) 1819-ben József nádor harmadik felesége, Mária Dorotyia württembergi hercegnő Budán; b) 1824-ben Brunszvik Teréz grófnő Bécsből hozott karácsonyfát Martonvásárra; c) Podmaniczky Frigyes báró naplójában, hogy édesanyja, egy szász királyi miniszter leánya, a drezdai Nosztitz-Jackendorf Elza grófnő honosította meg 1828-ban.

A karácsonyfa első említése irodalmunkban: Eötvös József báró Ercsiben 1835-ben, a *XIV. Lajos* korabeli francia irodalomról írt tanulmányában azt nem az erős tölgyhöz hasonlította, hanem „inkább ama fácskához, melyre karácsonykor gyermekeknek ajándékot aggnak”. – Vachott Sándorné pedig azt meséli, hogy 1844 karácsonyán Petőfi, mint férje barátja, náluk töltötte az ünnepeket, és segítette díszíteni a karácsonyfát (*Rajzok a múltból*, 1887). – Első szépirodalmi említésével pedig Jókai Mór 1854-ben írt, A koldusgyermek című elbeszélésében találkozunk: „Ragyogó boltablakokban fenyőfák voltak kitéve, égő viaszgyertyákkal, cukorangyalokkal, picike bölcsőkkel, azokban aludt a kis Jézus” (*Elbeszélések* 1853–54. Budapest, 1990. 487. o.).

Falun később terjedt el a karácsonyfa. Följegyezték, hogy a Fejér megyei Sárkeresztesen, Babay Kálmán református lelkesítő állított először karácsonyfát 1890 körül.

Cullmann – a karácsonyfa eredetét kutatva – emlékeztet azokra a 10. szá-

zadbeli legendákra, amelyek szerint Jézus születésekor hirtelen kinyílt minden virág, s hivatkozik arra a régi szokásra, hogy hetekkel karácsony előtt alma- és cseresznyefaágat tesznek vízbe, hogy az

ünnepre kiviruljon. Különösen kedvelték az ünnep díszéül a jegenyefenyőt: állandó zöldje szintén a halhatatlanságot jelképezi. Föl van jegyezve, hogy Elzászban már a 16. század elején őriztetni kellett az erdőket, s rendeleteket hoztak a fa megszerzésének jogára. Bieritz német szakíró szerint a karácsonyfa legrégebb emléke az id. Cranach Lukács 1509-es rézmetszetén látható: csillaggal és gyertyákkal díszített fenyő. Szintén régi beszámoló olvasható Liselotte pfalzi hercegnő levelében. Beszámol arról, hogy gyermekkorában (1662) Hannoverben a bukszusok ágaira erősítették a gyertyácskákat. Mint orléansi herceg-

né, ott is be akarta vezetni a gyertyafényes fácskát, de elutasították, mint „költséges német szokást”. Goethe egyik regényében is előfordul a karácsonyfa (1774): „Werther beszél arról az időről, amikor egy-egy váratlan ajtónyílás és a gyertyákkal, cukorkával és almával tündöklő fa paradicsomi boldogságba ragadja a lelket” (*Werther szerelme és halála*. Ford.: Szabó Lőrinc, Budapest, 1957. 112. o.).

Cullmann szerint Németországban is csak 1870 után lett általános a karácsonyfa-állítás. (Eszerint magyarországi elterjedése közvetlenül a németországi nyomában járt.) „Fiatallételemben bizonyára akkor ébredt föl először a vallásos érzés, a misztérium szent és boldogító borzongása – mondja Cullmann –, amikor szüleink december 24-én este előttünk, várakozó gyermekek előtt, kinyitották a szoba ajtaját, ahol – mintha egy másik világból jönne – gyertyafényzónában állt a fa.” Hozzáfűzi még, hogy a felnőtteknek többet kellene látniuk a karácsonyfa készítéséből, mint régi szokást. Nekik kellene a karácsonyi történetet felolvasni, hogy „a látható jelkép Isten Igéjéhez vezessen”. Így emlékeztessen az Élet fájára, ezzel az elvesztett Édenre, s ugyanakkor a keresztfára is, amely a visszanyert Éden záloga. Találóa fogalmazta meg ezt a párhuzamot a reformáció korának énekirója, Hermann Miklós, a Karlsbad melletti Joachimsthal (ma Csehország) kántora:

*Ma Paradicsom kapuját
Ismét megnyitotta,
Kérub nem állja ajtaját,
Ezért minden áldja.*

Szenási Sándor
(A szerző „Ünnepeink” c. könyvéből,
Kálvin Kiadó, Bp., 1997.)

*Ha Krisztus ezerszer is megszületik
Bethléhemben, de benned nem,
te attól még örökre elvesztett maradsz.*

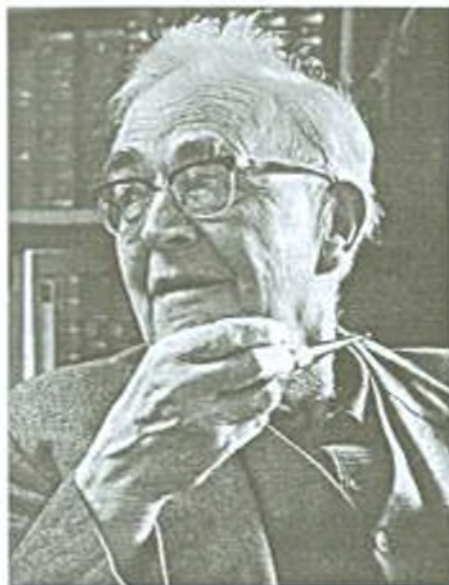
Angelicus Silesius

Barth Károly még előttünk van!

Harminc évvel ezelőtt, 1968. adventjének elején, december 10-re virradóan hunyt el Bazelben/Svájc a század kétszázötvenedik legtermékenyebb és legnagyobb formátumú református teológusa, Barth Károly. Rá is nagy hatással volt a Római levél, ennek magyarzata indította el őt az újreformátori Ige teológiájának útján (1919). Előbb Németországban professzor. Ekkor már napvilágot lát közel 10 ezer oldalas *Egyházi Dogmatikájának* 1. Kötete, Tanítás Isten Igéjéről címmel (1932). Magyar tanítványai, köztük Nagy Barna professzor vezetésével hazánkban, Tavasz Sándor professzor hatására Kolozsváron kezdik terjeszteni a barthi tanításokat. Sárospatak Teológiája 1930-ban díszdoktorátussal tiszteli meg. Időközben erőteljesen dolgozik a *Barmeni Hitvallás* alapirátának kidolgozásán, ami a Német Hitvalló Egyház szellemi életrehívója lett. Megindult a harc („Kirchenkampf”) a tiszta, evangéliumi keresztyénségért. A nemzeti szocializmus győzelme után kiutasítják a „Birodalomból”, de előtte megfosztják egyetemi tanárságától és kényszernyugdíjba küldi a porosz kultuszminiszter, 44 évesen. Visszaköltözik Bazelbe, ahol boldogan fogadják a város szülőltét, azonnal egyetemi katedrát kap. Sorra jelennek meg *Egyházi Dogmatikájának* újabb fejezetei, előbb az istentan, majd a teremtésről szóló rész. 1959-ig kész mintegy 9000 oldal, benne a kiengesztelődés tanával, etikával, egyházzal, embertannal, majd a keresztség tanával. Arra is van ideje, hogy roppant szellemi alkotómunkája mellett a bázei börtönben vállaljon igehirdető, lelkigondozó szolgálatot, mert számára minden teológia értelme és célja az ember, a bűnös ember megkeresése, visszavezetése Megváltó Urához. Ezért írta dogmatikáját elsősorban lelkészeknek és presbitereknek, nagykorosodást kereső egyháztagnak. Sok ezer oldalas egyéb előadásában és igehirdetésében is az Ige elsőbbségét, primátusát bizonyítja és hirdeti az emberi okoskodással, az ideológiaiakkal, filozófiákkal, történelmi önistenítéssel szemben. Több, mint 10 egyetem hívta meg díszdoktorának (egyebek között Párizs, Oxford, Chicago, Aberdeen, Strassbourg, Utrecht), de ezenközben is alázatos, derus lélek maradt. Négy nagy szenvedélye volt: mindenekelőtt a *Szentírás*, amit éjjel-nappal tanulmányozott. Őt gyermeke közül három fia is lelkész lett, köztük *Markus Barth* világhírű újszövetség-kutató, akitől Barth saját bevallása szerint is tanult a 60-as években. Második helyen az *újság*, amit minden nap Bibliája mellett tartott. Mert a világ dolgaiban a hívő embernek tájékozottnak, naprakész-

nek kell lennie. Aztán *Mozart zenéje*, amit mindennél gyönyörködtetőbbnek talált. Évtizedeken át Mozart-ot hallgatott minden reggel és este, benne a felszabadult életöröm ünnepi hangját fedezte fel. Külön esszesorozatot írt a salzburgi zseniről „*A páratlan*” címmel.

Amikor az angyalok Isten dicsőségét zengik, akkor Bachot játszanak, de amikor magukra maradnak, akkor saját örömeikre Mozartot játszanak – szokta mon-

dani. 1967-ben VI. Pál pápa meghívta a II. Vatikáni Zsinat ülésére. Ennek az életműnek a nyomán így fogalmazott: „Soha nem lennék katolikus. De azért szívesen lennék 14 napra római pápa, hogy elindíthassam Mozart szentté nyilvánítási perét”. Gyakran mondogatta azoknak, akik e szenvedélye miatt őt gúnyolták: Ha Isten megengedi, hogy a mennybe jussak, az első, akivel beszélni szeretnék, Mozart lesz, aztán Augustinus, Aquinói Tamás, majd Luther, Kálvin... Negyedik szenvedélye a *pipája* volt.

Szelíd humor és önironia jellemezte. Előadásain sok száz teológus volt jelen a világ minden részéről. Hihetetlen precizsége, páratlan dogmatörténeti és bibliai ismerete, látása mellett csak alázatát csodálták jobban. Temetésekor *Hans Küng*, világhírű római katolikus teológus ezt mondta: Amikor többen újra elkezdtek dicsélni hitét, és fantasztikus teológiai teljesítményét, Barth erre csak ennyit szólt: „Tudják, ha Isten megengedi, hogy bejussek a mennyországba, én nem viszem oda hátizsákomban dogmatikám 12 kötetét. Csak annyit mondok: Uram, légy irgalmas nekem, bűnösnek!”.

Prófétai látással adományozta meg őt Isten Szent Lelke. Utolsó előadásában

szólt arról, hogy ha nem igazi szeretet (agapé) tölti be az egyház népét, s az embereket, az erosz sokféle szélsőségre ragadja majd őket: spiritizmusra, asztrológiára, antropozófiára, és egyéb tévelygésekre, a liberalizmus lélekszártó sivatagába, majd meg a fundamentalizmus törvényeskedő kegyetlenségébe. A profétai tisztánlátást folyamatosan neki adományozó isteni Lélek elkísérte élete utolsó pillanatáig. Utolsó földi estéjén *Eduard Thurneysen* református lelkész, a lelkigondozás atyja hívta fel, s a szovjet csizmak és láncfalak által letipott prágai tavasz világpolitikai következményeiről beszélgetett Barthtal. A még mindig döbbenetben élő barátnak ezt mondta: „Ne lógassa az orrát! Nem csak Moszkvában és Washingtonban, vagy Pekingben uralkodnak, hanem megvalósul egy ezek feletti uralom is, a mennyekből indulva a Földön. Isten uralkodik! Ezért nem félek, s bátorítom Önt is, hogy legyen teljesen bizonyos efelől, még a leg-sötétebb pillanatokban is! Isten uralkodik!” Ezek voltak földi életének utolsó szavai. S hogy mennyire igazat szólt, azt alig 22 év után ország-világ tapasztalhatta, amikor a rettenet világbirodalma agyagkölöszkéként – önmaga tehetetlensége alatt – omlott a porba.

Ma élő legnagyobb szellemi örököse, Eberhard Jüngel professzor írta róla: „Új korszak kezdődött vele az egyháztörténetben. Sokat adott korának, nem kapott semmit sem vissza. Egy bizonyos: a modern kor nagy egyházatyja volt, aki nem mögöttünk van hatalmas, az Ige felsőbb-ségét és elsőbbségét magasztaló páratlan életművével, hanem előttünk van, messze előttünk jár!”

Az USA-ban néhány hete az egyik közszolgálati tv-állomás „Heti hírek a vallás és az etika világából” c. műsora felmérést tett közzé. Azt rangsorolták, kik a XX. század legbefolyásosabb személyiségei az USA-ban. A 25 személyiséget rangsoroló listán a második helyen Bonhoeffer mártírelkész áll, Billy Graham evangélikus baptista prédikátor M. L. King mellett pápák, neves zsidó, hindu, buddhista, iszlám tudósok szerepelnek. Az első helyen Barth Károly! Magyarul már a negyvenes évek végén megjelent *Kis Dogmatikája*. 1993-ban a Nemzetközi Theológiai Könyv sorozat 12. Kötetként *Breviáriuma*. Van mit tőle kézbe venni még azoknak is, akik idegen nyelvet nem ismernek. Jüngelnek kezd igazá lenni: Barth még messze előttünk, korunk előtt jár!

Bölety János

Albert Bartsch versei

A csillag

*Követ vagyok, de nem a fény maga.
Tündöklöm, de a fény forrása máshol.
Nem általam szűnik az éjszaka:
csak hírt hozok a Fényesség Urától.*

*Az éjszakában álló őr vagyok,
Küldött, aki a jó utat mutatja:
E fényben bátran vándoroljatok!
Jelül adott az irgalomnak Atyja.*

*Útmutatóul rendelt láng vagyok;
Itt az üdvösség, melyre népe rég vár.
Jő a Világ Világossága, hogy
hatalmasan felgyújtsa szent tüzét már.*

A jászol

*Kicsiny jászol vagyok csupán,
s nagy gondomat sírom:
bölcseinek kéne lenni, lám,
Isten Fiát bírom!*

*Van bennem széna, szalma, sok,
s nincsen puha pehely.
Mint emberszív, olyan vagyok;
kemény, szűk, durva hely!*

*Mégis (ki látott ily csudát?)
bennem Isten Fia!
A szívnek is Ég s Föld Urát
szabad hordoznia!*

Karácsonyi fohász Erdélyből

*Édes jó Atyánk! Bocsásd meg
nekünk, hogy karácsonyvárá-
sunkban is olyan sokszor a
magunk belátása szerint ke-
ressük a szeretetet és a békes-
séget. Fénnyel, ünnepélyes-
séggel próbáljuk fedezni lelki
sivárságunkat, s jókívánsága-
ink csak üres szavak.*

*Légy kegyelmes hozzánk,
méltatlanokhoz és bűnösök-
höz, mint hajdan az első iga-
zi karácsonykor, és taníts he-
lyesen keresni. Nem külsősé-
gekben, hanem kitartóan és
hódolattal. Nem túlharsogva
egymást, hanem elcsendesed-
ve, hogy meghalljuk az Ige
útmutatását és biztatását, s
reánk szálljon és bennünk
maradjon a Jézus hozta sze-
retet és béke. Ámen.*

Murnyák Lászlóné
gondnok

HÁLAADÓ NAP A KÜLSŐ-JÓZSEFVÁROSBAN

1998. szeptember 26-án megtelt a szívünk hálával és örömmel, Isten dicsőítésével. Isten különös kegyelméből ez volt az a nap, melyet az Úr rendelt a gyülekezetnek, felszenteltük első orgonánkat.

Megtelt a 300 férőhelyes templom. Felcsendült a 150. zsoltár: Dicsérjétek az Urat! Áldjátok Ő szent voltát!... Az orgona szentelését és az Ige szolgálatát Dr. Hegedűs Loránd püspök úr végezte a Zsidókhoz írt levél 10. része alapján. Hegedűs Zsuzsanna lelkész-énekművész zsoltárenekkléssel szolgált. Gyülekezetünk énekkara – Kálvin téri énekkarosok erősítésével – biznyságtételként énekelte el Kodály: 114. Genfi Zsoltár című művét. Vezényelt Szathmáry Lilla orgonaművész-karmester, orgonált Kovács Botond orgonista-kántor.

A gyülekezet hittanos gyermekei magyar ruhába öltözve zsoltárokkal-dicséretekkel köszöntötték az ünneplőket. Hegely László békési presbiter szavalta el Wass Albert: Üzenet haza c. versét. Dr. Sarkady Mária előadóművész Babics Mihály Húsvét előtt c. verse elmondásával tett biznyságot.

Az orgonavásárláshoz segítséget adott a Budapest Bank Alapítványa és a Bp.-Józsefvárosi Önkormányzat. Hálaadó napunkon részt vett Csécsői Béla polgármester, Székelyné Gyökössi Dóra alpolgármesternő, Dr. Gotthard Gábor és Dr. Juhasz Róbert országgyűlési képviselők, Szekeres Pál egyházügyi titkár.

Meleg szavakkal köszöntötte a vendégeket a gyülekezet gondnoka, aki Csuka Zoltán: Megújodás dicsérete c. versével tett biznyságot. Hálás szívvel emlékezett az elmúlt évekre. Isten megtartó kegyelmére, gondviselő szeretetére. Az énekíró szavaival adott hálát: Áldjad Őt, mert az Úr mindent oly szépen intézett. Sas-szárnyon hordozott, vezérelt, bajodban védett. Nagy irgalmát naponként tölti ki rád: Áldását mindenben érzed. (264:2.)

Nemzeti imádságunk elénkélésével ért véget ünnepegyünk. Utána gazdagon megterített asztaloknál szeretetvendégség fogadta az ünneplő gyülekezetet. Emberé a munka – Istené az áldás!

Mentsük meg!

HERCEGSZÖLLŐS - REFORMÁTUS LÉTÜNK JELKÉPE

A „Presbiter” pünkösdi száma *Lábadí Károly* Drávaszög tudós ismerője és *Varga György* Hercegszöllős ifjú lelképásztora tudósítása nyomán S.O.S. jelzést adott a drávaszögi és a Vuka-menti 15 magyar, a két horvát református egyházközség és a kiterjedt szörványvidék jelképe: a hercegszöllősi templom érdekében.

Most november 13–15. között meglátogathattuk Hercegszöllőst, a Dunamelléki Egyházkerület bölcsőhelyét, valamint Cszát és a szépnévű Vörösmartot. Átadhattuk a Budapest Kőbányai Egyházközség építési adományát, mely a reformáció napján tartott püspöklátogatás alkalmával gyült egybe. A cél: az ősi hercegszöllősi és az elpusztult kőbányai templom helyreállításához való hozzájárulás. (A nagy menekülés alkalmával Kőbányán is biztathattuk a kőbányai gyermekek népes csoportját.) *

A Dunamelléki Egyházkerület pecsétjében az 1576-os évszám olvasható. Ez az évszám arra utal, hogy ez évben a török megszállás akadályai ellenére a Hercegszöllőse egybegyült lelkészek – mintegy negyvenen – ami igen nagy szám volt az akkori körülmények között –, az egyházkerület akkori székhelyén alkotmányozó, jövőt meghatározó zsinatot tartottak. Az általuk megfogalmazott „Hercegszöllősi kánonok” nagyjelentőségű egyházi, közoktatási, társadalompolitikai döntéseket testesítettek meg. Magyar állam híján a reformátusság gondoskodott népet megtartó életkeretéről. A török megszállás másfél évszázada alatt a magyarság lélekszáma a népirtás következtében 4,5 millióról másfél millióra apadt. Ez idő alatt a hasonló lélekszámú Angliából világhatalom lett. Ilyen körülmények között **nemzetmegtartó ereje volt e kánonoknak.** Éppen ezért a zsinat színhelye, a hercegszöllősi templom ugyanolyan nemzeti monumentum, mint például Pusztaszer! **E templomot, mint épületet és helyszínt már régiesen a világörökség részének kellett volna nyilvánítani.** Tornyának egy része már Nagy Konstantin császár idején megvolt. A dunai limes egyik őrtornya. Az idő folyamán maga a táj is sokféle

változást szenvedett el. Magát a Dunát is több kilométer távolságra terelték el. Ezzel tönkretették a drávaszögi kikötőket, s a kikötők által megteremtett gazdasági és kereskedelmi virulást. Vörösmart és Laskó jelentősége szinte Komároméhoz hasonlított. Magasabb egyéni érdekek miatt – az itt levő hatalmas Habsburg birtok miatt – többszörös életforma-változtatásra szorult az itteni nép. Hajósokból, halászból jobbágyok lettek. A politikai követelmények pedig háborúba torkolltak. Az egykori Duna-part azonban – különösen nagy esőzések után – még mindig feltárja titkait római pénzek formájában.

A Kr. u. IV. századtól fogva a Mons Aureus – Aranyhegy – lábánál fekvő Hercegszöllős építménye hol bővült, hol pusztult. E terület a kereszténység fontos területe volt. Déli peremén – a mai Szentlászló fórumán – az írásban is fellelhető hagyomány szerint maga Pál apostol is prédikált. Utóbb a birodalom nemkívánatos keresztényeit száműzték a tájra. Már a III–IV. században sok vértanút adott a táj. Püspököket, presbitereket, diakónusokat, lektorokat emleget a krónika.

Ha a templom a Dunamelléki Egyházkerület bölcsőhelye, akkor a több, mint 1600 évesen működő monumentum jókarbantartása éppen a dunamelléki és az összmagyarság kötelessége. Ha ezt nem teszi, akkor nem idegenek, hanem önmaga állít ki magáról szellemi „szegénységi bizonyítványt”. Azonban nemcsak, mint monumentumot, de mint felszentelt helyet is becsülnünk kell. Ha egyszer egy templomot Isten dicsőségére felszenteltek, az mindörökké felszentelt Isten-háza. (Gondoljunk a török világ után térképekre bejelölt „puszta” kezdetű falvakra: pl. Pusztaszentpéter, Pusztaszentlászló, melyek mind egykori, de elpusztult templomhelyeket jelöltek!) Attól függetlenül, hogy van-e gyülekezet, avagy népirtás, menekülés miatt nincs, a hely: szent!

Hercegszöllős egykoron másfélezer református lelket számlált. Ma 80–100 lélek lakik itt a drávaszögi etnikai tisztogatás miatt. Az egykori szorgalmas életet felégetett,

összeomlott házak jelzik. (Az egyházközség egykori lelképásztorát, *Faragó Ferenc* nagytiszteletű urat *brutálisan megcsönkítették: mindkét fülét késsel, kezét, lábát fejszével vagdoszták le, s maradványait a szemétdombra dobták.*) Nem csoda, ha a nyáj 1945 óta folyamatosan fogott.

A templom helyreállításának költsége 46 460 német márka, azaz mintegy 5,6 millió forint. *(Nyugati szemmel nézve nevelésesen kis összeg. S bizony azt kérdezik, miért nem tudják ezt a reformátusok megoldani? S valóban miért? Miért hivatkozunk mindig az egyéb nagy gondokra? ...)*

Az igazsághoz hozzátartozik az, hogy 1984–85-ben a Jugoszláv Református Keresztény Egyház zsinatával együttműködve, a jugoszláv vármegyei támogatásával a munkálatokat előkészítettük. Sajnos, a segítségnyújtás a hazai neveléses és kisföldi gáncsoskodások miatt elakadt. Pedig Hercegszöllős olyan jelképe a református létnek, mint Budavár, avagy a Hősök-tere nemzeti létünknek. E sorok írója magyarázatát tudja adni következő kijelentésének. Ha 1984–85-ben a Dunamellék reformátussága vállalta volna bölcsőhelye templomának teljes megújítását, elképzelhető, hogy másként alakult volna Drávaszög sorsa. A fontos történelmi és nemzeti útvonalak kereszteződésében messzemenetű templom akkori megújulása az anyaország gondoskodását és tekintélyét sugallta volna! Ágoston Sándor, a jugoszláv református egyház nagylátókörü és tekintélyű megszervezője – aki még Boszniában is lett magyar telepes falut és gondozott! – Hercegszöllőst tekintette a reformátusság jelképének és sorsa normájának.

Kiáltás Kárpátaljáért

Horkay László imája

„Egyedüli reményem, Ó Isten, csak Te vagy,
Jövel és nézz meg engem, magamra ó ne hagyj –
Ne légy tőlem oly távol, könnyörülj hű szolgálodon –
Úr Isten el ne hagyj!”

Ne hagyd el Úr Isten a Te népedet sehol e világon. És ha nagyon nehéz is elfogadni a kezedből, hogyha megostorozod gyermekeidet, tudjuk, hogy a Te szeretetedtől ez se szakíthat el bennünket. Most is igen nagy szükségünk van arra, hogy Rád tekintsünk és hogy ne féljünk semmitől.

Gondviselő jó Atyánk vagy nekünk. Azt a népet, amely sokat nélkülözött már ebben az évszázadban is, mégsem hagytad elveszni. Most sem fogod elhagyni ebben az évben, a jövőben sem. Urunk, bocsásd meg a mi bűneinket, és ne ostorozz meg minket felettébb, csak úgy, ahogy azt el tudjuk szenvedni. Ezt a népet már olyan sokszor megpróbáltad és még mindig nem értik meg, hogy a gyermekeknek engedelmeskedni kell. Őrizd meg Kárpátalja népét a bűntől – a káromkodástól, lopástól, hazugságtól. Adj mindnyájunknak új életet, hogy Kárpátalja népe Kelet felé világosság legyen. És most, amit megmutattál az összetartozásban, hogy egymásnak segítenek az emberek, legyen az a szeretet közöttünk, akkor is, amikor helyváll minden. Hogy a jólétben is tudjuk egymást szeretni, akkor se feledkezzünk meg arról, hogy semmink sincs, mindent Tetőled kaptunk. Tetőled kaptuk az üdvösséget is, mert Te mindent nekünk adtál Jézus Krisztusban. És hogyha hisszük azt, hogy Őt megkaptuk, akkor nincs olyan dolog a világon, amiről nem lehet lemondani. Óvrette. Tarts meg minket az igaz hitben, áldd meg azokat, akik segítettek rajtunk, áldd meg mindazokat, akik imádkoztak értünk – és Te adj nekünk reménységet, hogy a gyógyulást is Te fogod megadni, bekötözöd majd Kárpátalja népének fájó sebéit! És tudjuk, hogy előbb majd az idő, amikor Jézus mindent helyreállít, és nem lesz többé könnyhullatás, veszteség, nem lesz fájdalom, nem lesz halál, – megadod a dicsőség koronáját azoknak, akik Őbenne hisznek, és vágyva várják az Ő megjelenését. Ővé legyen a dicsőség, a mi Urunké, az Úr Jézus Krisztusé – örökkön örökké. Amen.

Közlő: Dékány Endre

Kinek csillaga van

*Kinek Csillaga van,
legyen maga a béke,
hogy minden dolga itt
békében menjen végbe!*

*Kinek Csillaga van,
legyen felette bátor:
szeressen vakmerőn,
de érte mit se várjon!*

*Kinek Csillaga van,
öltözzék friss reménybe,
hogy ISTEN L'ELKE is
cselekszik benne, érte!*

*Kinek Csillaga van,
ámuljon, mert az Ige
testté lett, s boldogan
daloljon Róla szíve!*

Füle Lajos

Emlékezetes presbiterek

DR. KOVÁTS LAJOS

(1870–1921)

Korai távozta előtt – viszonylag fiatalon, 51 évesen szőlította el az élők sorából Ura – 12 éven át volt a Budapest Kálvin-téri Egyházközség presbitere. Az ismeretlen nekrológ író így kezdi megemlékezését: „Kováts Lajos meghalt – kriptájába a magyar evangéliumi mozgalmak sok ragyogó reménysége, boldog tervezése temettetett... Adjunk hálát Kováts Lajosért, hogy őt Istenünk nekünk, magyar keresztyéneknek adta...” Sokat sejtető mondatok ezek. Vajon nem túlméreteztetek a csekély 51 esztendőhöz viszonyítva? Ha az emlékező jelentős szolgálatok félbeszakadása miatt kesereg, jó lenne tudni ezekről. Ámde a „nagy” embereket megörökítő lexikonok nem írnak róla. Nyomozásunk megkezdése után azonban máris találkozunk Kováts Lajos névvel a „Halleluja” énekeskönyvben. A XX. század mindmáig szívesen énekelt legjelentősebb éneke felett találkozunk az ő névvel. „Nagy vagy Te Isten, Nagy a Te hatalmad, Világteremtő a Te szózatod”. Nem kisebb jelentőségű ama másik éneke: „Kicsiny Betlehemben megzendült az ének: Dicséret, dicsőség az ég Istenének...”

Kováts Lajos a századforduló lelki, evangéliumi megújulásának Szabó Aladár melletti másik nagy egyénisége, mindenese.

Elvégzi a budapesti Református Teológiai Akadémiát. Majd 5 éven át az Odeschalchi-család gyermekeit neveli. A budapesti egyetem bölcsészkarának pedagógiai szakán doktorál Finácz Ernő professzornál „Alexandriai Kelemen pedagógiájáról”. A bécsi egyetemen a neves Kössler professzornál zongorából művészklevelet és zeneszerzésből diplomát szerez. Kilenc nyelvet be-

szél anyanyelvi szinten, s még néhány nyelven – köztük malájul – olvas. Mindezt az ismeretet az evangéliumhirdetés szolgálatába állítja. „Mellesleg” 8 gyermekét neveli gondosan. Foglalkozása szerint hittant oktató, lapokat szerkeszt, a Filadelfia diakonissza intézet igazgatója, énekkar alapítója és fejlesztője.

Lehetne kérdezni, hogyan fér bele egy ilyen nagyformátumú ember a presbiteri karba? A válasz: Jézus Krisztus és egyháza szolgálata mellett mindenkinek szolgálja akar lenni.

Számos ébredési folyóiratot szerkeszt. Néha úgy, hogy egy teljes számot maga ír meg. Gyermekeknek az „Örömhír”-t. Felnőtt keresztyének missziói öntudata ébresztésére és fenntartására a „Hajnal”-t, az „Ébredő”-t. Állandó munkatársa volt a Bethánia Szövetség által kiadott „Mustármag”-nak, s a „Keresztyén Szövetség”-nek. Szenvedélyesen ismertette a külmiszió gondjait, eseményeit, eredményeit. Az egyháztörténelmi példákat pedig számtalan írásban – életrajzok, szolgálatok ismertetése által – próbálta közkinccsé tenni.

Isten népe legfontosabb kincsének és egyben szolgálatának tekintette a közös éneklést. Zenei talentumát és művészi képességeit teljesen ennek szolgálatába állította. Az általa alapított, teljesítményeiben kimagasló és közösségi életében példamutató Bethánia-énekkar volt szolgálatának egyik eszköze. Színvonalára jellemző, hogy 1914-ben a Pesti Vigadóban előadta Mendelsohn Illés oratóriumát. Evangelizáló énekekkel pedig gyülekezetéről gyülekezetre jártak. Bármilyen hihetetlennek tűnik, 1913-ban még a Zsil völgyi Lupény református temploma felszentelésén is szolgált az

énekkarral. (Kb. 800 km vonattal az I. világháború előtt!) S ez mit jelenthetett a Székelyföldről messzeszakadt székely református bányász gyülekezetnek?

Ő maga mintegy 50 evangéliumi éneket szerzett. Zenei törekvése – párhuzamosan az építészetben, művészetben jelentkező magyar stílusirányzatokkal, a magyar polgári és népi zene kifejezéseivel megszólaltatni az evangélium üzenetét. Énekei mind az erdélyi, mind a jugoszláviai énekeskönyvekben szerepelnek. A mai Horvátországban is éneklék ezeket. Megrendítő és szinte himnuszszerűen énekelt éneke a „Tehozzád szól énekem, én jó magyar népem” kezdetű. Ez a XVI. századi nagy énekmondókat idézi szövegében is, zenéjében is. Nem csoda, ha a délvidéki sokat próbált magyar reformátusok lelkükből sarjadtnak érzik.

Kováts Lajos több éven át a Bethánia elnöke, majd a Filadelfia Diakonissza Egyetel elnöke. Hűséges szolgálata nagymértékben járult hozzá a Bethesda-kórház gyors fejlődéséhez.

1918-ban saját kiadásában kezdte el a „Magyar Dicséreték” közreadását. Úgyszintén a Halleluja-énekeskönyv kottás változatának nyomtatására való előkészítését. Mindkettő befejezését fájdalmas betegsége és halála szakította meg.

Temetésén Takaró Géza, a kőbányai egyházközség lelképásztora – az amerikai és világmagyarok későbbi kiemelkedő vezetője – hirdette az Igét. Búcsúztatóját így fejezte be: „Adjon a kegyelem Istene nekünk, szegény magyaroknak sok hű Kováts Lajost...”

Úgy legyen ma is.

Papp Vilmos

AJÁNLÁS

az 1999. évi általános presbiteri tisztújítás előkészítésére

A Presbiteri Szövetség 1998. évi közgyűlése már elfogadott egy felhívást az 1999. évi presbiteri tisztújításra való felkészülésre. (Megjelent a Presbiter 1998. évi 2. számának 11. oldalán.) Az előkészítés három szakaszát jelöli meg ez a felhívás:

1. Az Isten előtti elcsendesedés, az Istenre figyelés. Ebben a szakaszban különösen fontos a presbiteri bibliórák megtartása, amelyen foglalkozzanak a Bibliának, hitvallásainknak a presbiterekre, a gyülekezetre, az egyházra vonatkozó tanításával. Vizsgálják meg mit jelentenek ezek a mai presbiterek életében. Legyenek ezek az alkalmak közös imádságok alkalmi is.

2. A jelölők kiválasztása. A törvény szerint ennek a választást megelőző 180 napig kell megtörténnie, de célszerű ezt már 1999 tavaszán megtenni. A 3–7 tagú jelölőbizottság tagjait olyan egyháztago(ka)t kell megválasztani, aki maga nem vállal jelöltséget. A bizottság tagja, de ajánlhatóan elnöke a gyülekezet lelkipásztora.

3. A jelölés folyamata.

A jelölés a gyülekezeti tagokkal és a jelöltekkel folytatott beszélgetésből áll. Mindenekelőtt tájékoztatni kell a gyülekezet tagjait az egész folyamatról, ami a jelölőbizottság bemutatkozásával és fogadalmatteleivel kezdődik. Célszerű itt elmondani, mi a presbiterek feladata a gyülekezetben, milyen a jó presbiter.

A jelölés során számba kell venni:

– *Kit nem lehet számításba venni az elkövetkezendő hat évre, kora, egészségi állapota, vagy éppenséggel passzívítása miatt.* Velük erről el kell beszélgetni és ha eddigi munkájuk erre alapot ad, tiszteletbeli presbiterre kell őket az újonnan alakuló presbitériumnak kitüntetni.

– *Azokat, akik eddigi munkájukkal kiérdemelték, hogy továbbra is – megválasztásuk esetén – presbiterek maradjanak.* Velük is el kell beszélgetni és ennek során, vagy egyéb alkalmon célszerű tájékozódni.

– *Olvassnak-e Bibliát és „értik-e, amit olvasnak”?*

– *Megvan-e legalább az az ismeretük, amennyit egy konfirmáló fiattól megkövetelünk?*

– *Azokat, akik eddig nem voltak presbiterek, de életük, munkájuk alapján szívesen látnánk a presbitériumban.* Természetesen velük is el kell beszélgetni és ennek során ismét tájékoztatni kell a már előbb feltett kérdések felől.

A jól vezetett beszélgetés során a jelöltben magában kell felébreszteni azt az igényt, hogy magát a hit és az egyházi munka ismeretében képezni,

továbbképezni kell, de mindenképpen világossá kell tenni előtte, hogy ahogy a gépkocsivezetéshez, így a gyülekezet vezetéséhez bizonyos ismeretekre van szükség.

Azok számára, akiket a beszélgetés során alkalmasnak látunk a jelölésre, de maguk is felismerik, hogy ismereteiket a hit és az egyház ügyeiben bővíteni kell, szervezzen a gyülekezet lelkipásztora képzési alkalmakat, vagy gondoskodjék, hogy valamilyen más képzési lehetőség legyen (pl. adjon könyveket neki, mint amilyenek a Presbiteri Füzetek). Ezért is célszerű a jelölést már legkésőbb 1999 tavaszán megkezdeni, hogy az ősz folyamán ezek az alapfokú képzések legalább megkezdődhessenek.

Az eddigiekből az is kiderül, hogy ebben az időszakban a képzés az alapfokú bibliaismeret (Ó- és Újszövetség, azok tagolódása, „amit a Bibliáról tudni kell”), hitvallásaink alapvető tételei (melyek hitvallásaink, elsősorban a Heidelbergi Káté 1–5, 12–15,

23–25, 40–47, 54, 66, 69–71, 92–93, 116, 118–119. kérdése).

Az egyháztörténelmi és gyülekezet-építési kérdéseket a Presbiteri Füzetek eddig megjelent 1–11. füzeté jól foglalja össze.

Szükséges még egyházunk szervezeti felépítésének ismerete és legalább a presbitériumokra vonatkozó törvényrészek (1994. II. törvény 33–46-a az 1995. I. törvény 1–11. és a misszói törvény 1995. évi. II. törvény) ismerete.

4. A presbiterválasztás törvény-szabta időbeli lefolyása.

1999 tavaszán az egyházmegyei közgyűlésig: a presbitérium létszámának meghatározása presbiteri gyűlésen és az egyházmegyei közgyűlés elé terjesztése (Legkisebb létszám: 4 fő + gondnok + lelkipásztor = 6 fő).

V = a választás napja. A presbitériumoknak 1999 tavaszán ezt meg kell határozniuk.

Legkésőbb a V–180 napig a presbitérium megválasztja a 3–7 tagú jelölőbizottságot.

Legkésőbb V–173 napig a jelölőbizottság – miután megválasztotta elnökét – bemutatkozik a gyülekezet előtt és fogadalmat tesz.

V–30 napig a jelölőbizottság tájékozik a gyülekezetben, elbeszélget a jelöltekkel, ennek alapján javaslatot tesz a presbitériumnak.

V–14 napig a presbitérium összeállítja a jelöltek listáját és azt, valamint a választói közgyűlést meghirdeti.

V–7 napon a presbitérium bemutatja a gyülekezet tagjainak a jelölteket és azokat a jelölés elfogadására nyilvánosan is felszólítja.

V–napon: egyházközségi választói közgyűlés istentisztelet után titkos szavazással. A közgyűlés határozatképes, ha a választó egyháztagnak 10%-a jelen van. Az tekinthető megválasztottnak, akit a választók több mint 50%-a megszavazott.

V+15 napig: panasz a választási bizottság elnökéhez benyújtva.

V+23 napig: a választási bizottság elnöke felterjeszti a panaszt az egyházmegyei bírósághoz.

Keresztség: LÁTHATÓ IGE

Csak örömmel és megbecsüléssel lehet tele az ember szíve, mikor részt vesz egy keresztesen a templomban. Miért? Elsősorban azért, mert nem egyházi szertartáson, pótistentiszteleten vesz részt. Az, ami a szem előtt zajlik, nem időt rabló egyházi szertartás. Sőt! Már az ének is izgalmas figyelmeztetés. Jézus Krisztus már akkor megszületett, kegyelmi eszközzel, mikor még szó sem lehetett életünk bukásáról, bűnről, annak következményeiről. Az úrasztalán álló keresztes edényben lévő víz látható Ige és Isten Igéje mindig vigasztalást hordoz! Nem vagyunk, lehetünk a megkörmökező bűnnek a kiszolgáltatottjai, mert Isten szeretetéből nemcsak jelen lehetünk ebben a világban, de Jézus Krisztusban Isten hatalma magához szólít és bátorít minket értelmes, hasznos életre is.

Ebben a távlatban, az Atya „megmentetésünktől a magatartásunkig” erő, mindent és a mindenséget átfogó szeretetének csodája láttán eltűnik és lényegtelennek látszik az a kérdés, mikor is lehet kiszolgáltatni a keresztséget, fiatalon, kisgyermekkorban vagy akár a koporsó előtt? Ha ehhez még hozzávesszük Jézus figyelmeztető szavait: „Engedjétek hozzám a kisgyermekeket, és ne tiltsátok el őket, mert ilyeneké az Isten országa.” Sőt: „Bizony mondom nektek (felnőtteknek), aki nem úgy fogadja Isten országát, mint gyermek, semmiképpen nem megy be abba.” (Mk 10,14–15). Isten szeretete átfogóbb és mélyrehatóbb, mint a mi nagyvonalú vitáink a keresztség kiszolgáltatásának lehetőségeiről. Kik vagyunk mi, hogy korlátokat állítsunk Isten kegyelmének határtalansága elé? (Ef 1,5).

Igen, a látható Ige „Krisztus szeretetéről” prédikál, arról az igéjéről, mellyel

megígérte, hogy az Ő vére és Lelke éppoly bizonyosan lemossa lelkem tisztátalanságát, azaz minden bűnemet, mint amilyen bizonyos az, hogy külsőleg leöntetem vízzel, mely a test tisztátalanságát mossa le.” (Heid K. 69 k). És, ha még van merszünk tovább is érdeklődni, akkor az is ki fog derülni, „hogyan Isten kegyelmeből bocsátja meg a bűnöket Krisztus véreért. Hiszen a keresztes vállalt áldozatával értünk ontotta ki.” És ezáltal a Szentlélek által való megújulásunkat szolgálja és Krisztus tagjaivá szentel minket.

A valóságban azért is lehetünk keresztyének, mert Isten kegyelme, mint értünk „kiterjesztett kezei” (Péld 1,23–24) kitárltak felénk „már az anyaméhben” (Jer 1,5). Az ember boldogításáért fáradozó isteni szeretet munkája minket, akik már a születéskor „holtak voltunk vétkeink és bűneink miatt” (Ef 2,1) „Jézussal együtt megelevenített, megbocsátva bűneinket, eltörölte a parancsolatokban ellenünk szóló kéziratot, ami ellenünk volt nekünk, eltette azt az útból, odaszegezve a keresztesfára” (Kol 2,12–15).

Bizony „csak egyedül Krisztus vére és a Szentlélek tisztít meg minket minden bűntől.” (Heid K. 72. f).

A keresztség tehát látható Ige, amelyik azt hirdeti nekünk, hogy a keresztség „isteni jegy és zálog, amely által biztosít minket Isten afelől, hogy olyan biztosan megmosattatunk lelkileg bűneinktől, amiképpen külsőleg vízzel megmossuk magunkat.” (Heid K. 73. f). Keresztyénségünk, üdvünk, örök sorsunk, számunkra felfoghatatlan módon kapcsol és fog egybe Krisztussal és minden javaival. Nem szolgátság Lelkét kaptuk, hanem „a Lélek tesz bizonyosságot a mi lelkünkkel együtt, hogy Isten gyermekei vagyunk” (Róm 8,14–15). „FELETTÉBB DIADALMASKODUNK AZÁLTAL, AKI MINKET SZERETETT. MERT MEG VAGYOK GYŐZŐDVE, HOGY SEM HALÁL, SEM ÉLET, SEM ANGYALOK, SEM FEJEDELMEK, SEM HATALMASSÁGOK, SEM JELENVALÓK, SEM KÖVETKEZENDŐK, SEM MAGASSÁG, SEM MÉLYSÉG, SEM SEMMI MÁS TEREMTMÉNY NEM SZAKASZTHAT EL MINKET ISTEN SZERELMÉTŐL, MELY VAGYON A MI URUNK JÉZUS KRISZTUSBAN” (Róm 8,37–39).

Dr. Ablonczy Dániel

Presbiteri konferencia Mezőtúron

Presbiteri konferenciát tartott a Presbiteri Szövetség Nagykunsági Egyházmegei Területi Szervezete Mezőtúron, 1998. október 28-án. Ez a rendezvény kapcsolódott a Mezőtúri Szegedi Kis István Református Gimnázium és Szakközépiskola 100 éves évfordulója alkalmából megrendezésre kerülő PROTESTÁNS NAPOKHOZ. A nyitó áhitatot *Perjési Sándor* lelkész-elnök tartotta, aki az 1Péter 5,1–4 alapján hirdette az Igét; meggyőző, hitmélyítő erővel tárta fel a presbiterok feladatait a mostani időkben. *Nagy Kálmán* esperes köszöntő beszédében üdvözölte a megjelenteket, majd méltatta a konferencia jelentőségét. *Balla Tibor* elnök „A presbiter szerepe a gyülekezet építésében” címmel tartott előadást, amelyben részletezte a presbiterok feladatvállalását, kötelességeit. *Dr. Ritoók Pál* főtákar „Az 1999. évi presbiteri választás ismertetése” témáról beszélt, és elmondotta, milyen időhatárok között fog alakulni a nagy esemény menetrendje; kik, mikor, milyen rend szerint vesznek részt a munkában. Hangsúlyozta, hogy az újjáalakuló presbitériumok számára a megválasztás nem tisztséget, hanem szolgálatot kell, hogy jelentsen.

Az előadások közben *Uherkovich Éva* lelkész-tanár énekeket tanított. *Dr. Fazekas Mihály* területi elnök „Bibliaolvasás, imádkozás, templomba járás” témát adta elő és mutatott be több hasznos imádságos könyvet.

A hozzászólások sorában *dr. Bodnár Ákos* egyházkerületi főgondnok, *Nagy Lajos* egyházkerületi koordinációs titkár, *Papp Csaba* debrecen-kis-templomi lelkész, *Árvai Gyula* gimnáziumi igazgató mondtak értékes gondolatokat. Az egyházmegei területi szervezetnek ez munkatervébe illő programja volt; az év első felében, 1998. március 21-én Karcagon volt hasonló rendezvény. Az év értékelésére pedig a Berekfürdőn, 1998. november 14-én került sor. A záró áhitatot *dr. Kocsis Attila* mezőtúri lelkész a Prédikátor 21,2 alapján tartotta.

Dr. Fazekas Mihály
Karcag

Ünnepségsorozat Debrecenben

A TEMPLOMÉPÍTETŐ PRESBITERRE EMLÉKEZTEK

A presbitérium megkoszorúzta Tóth Lajos sírját

A Debrecen Mester utcai Református Egyházközség egyhetes ünnepségsorozata a templomépítetű *Tóth Lajos* presbiter sírjának megkoszorúzásával kezdődött. Az egykori presbiter, cserépkályhás-mester életének egész keresztmetszetét az Úrnak ajánlotta fel, és 1938-ban felépíttette a templomot.

A most 60 éves templom építésére emlékezett a presbitérium, és *Tóth Lajos* (csak névrokona az építetűnek) lelkészre, aki 30 éve szolgál az egyházközségben.

Az ünnepi istentiszteleten *dr. Bölcskei Gusztáv* püspök a Mózes 28,10–18. alapján többek között a következőket mondta: Hálát és köszönetet kell mondani a 60 éve felépített templomért és *Tóth Lajos* lelképásztor szolgálataiért. Jákob úton van, már övé az atyai áldás és Isten áldását is bírja, de most menekül, nem tudja mi lesz vele. Fáradtan elalszik, kővel a feje alatt. Az álma döbbsenti rá, hogy az Úr jelen van ezen a helyen. Isten, aki nem egy szép gondolat, nem játékszer, nem arra való, hogy elrendezze manipulációinkat, ez az Isten erő és hatalom. A felállított kő templom, Isten háza, a mennyország kapuja. A templom nem garancia, hanem igény Istennel való szövetségre. Az Embernek Fia köti össze végérvényesen az Istent az emberrel. Ezzel a bizonyossággal menjünk tovább mi is.

Az istentiszteleti szolgálat után *dr. Lévy Botond*, az egyházközség főgondnoka, a Presbitéri Szövetség debreceni területi szervezeteinek elnöke köszöntötte a gyülekezetet és a megjelent vendégeket.

Hálattal szívvel emlékezett az elődökre, köszöntötte a 30 éve itt szolgáló lelkészünket, aki hűségesen helyt állt 3 évtizeden keresztül. A főgondnok ismertette és bemutatta „A Mester utcai Gyülekezet története az emlékezés tükrében, 1938–1998” című könyvet, amelyet a presbitérium a mostani ünnep alkalmával adott ki. A könyvben megszólalnak és visszaemlékeznek az egykori lelkészek, presbiterek (orvosok, mérnökök, tanárok, atyafiak stb.). Külön értéke a könyvnek, hogy feleleveníti a nehéz (1955–1958) éveket, amikor tisztogatás címén távozni kellett a lelkésznek. Sok kedves visszaemlékezés, bizonyágtevés és vers olvasható a könyvben. A könyv nem történelmi könyv, de történelmi eseményeket tár fel.

A vasárnapi ünnepi istentisztelet után a hét minden napján voltak szolgálatok, bizonyágtevések, emlékezések. Nagy várakozás előzte meg *Berényi József* egykori lelképásztor (jelenleg Sárospatakon él, és teológiát tanított) és *Mészáros István* egykori segédlelkész (a Tiszán-inneni Református Egyházkerület püspöke) szolgálatát.

Berényi József most is élő hittel, esodálatos szószóki képességgel szólt a gyülekezetnek: Az Úr előttünk megy, Ő hűséges népéhez. Szabadok és fiak lehetünk, ha elfogadjuk a Krisztus szabadságát, és akkor meglátjuk a tűzoszlopot, a felhősoszlopot, amelyek vezetnek bennünket. Jézus mondja: én vagyok az út, kövessetek engem, és akkor nyugalmat és békeséget találtok. Hatalmas kézzel hozott ki

bennünket „az egyiptomi fogságból”. Vigyázzunk, éberek legyünk, mindenestől az övéi vagyunk.

Mészáros István: Keresem az ismerős arcokat, tekinteteket. Itt most mindenki ismerős, mert a sugárzó arcok elárulják, hogy egy akarattal vagyunk itten, azért, hogy hálát adjunk, azért, hogy emlékezzünk. Két évig voltam itt a Mester utcán segédlelkész, és most a szívemben az emlékezés és örvendezés van. Bizonyágot teszek arról, hogy az ateizmus idején is itt élő gyülekezet volt. Ezek a kedves emlékek megmaradtak. Amit Istentől nyertünk, ki kell sugározni. Csak az élő és az Urat kereső egyház hoz népünk számára megújulást. Kívánom Urunk áldását a gyülekezet számára a következő Igével: Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz! (Zsid 13,8)

A két szolgálat után *dr. Németh József* főorvos (egykor idetartozó egyháztárgy): Itt e helyen a lelki ébredésnek voltunk tanúi és részesei. Most is e lelki ébredés mentheti meg a magyar népet. Imádkozunk azért, hogy legyen egység, legyen megújulás, lelki ébredés, és mi hitben élők járjunk elől jó cselekedetekkel.

Kovács Tibor az ötvenes évek végén volt segédlelkész a gyülekezetnek, már nyugdíjas (később gyógypedagógus, tanár, író, költő) is emlékezett: Órom és boldogság számomra az itt eltöltött idő, és főleg az, hogy 3 ezer embernek evangélizálhattam, a templom környékén ültek és álltak a hívek, hangszórón át hallhatták az élő Igét. A sors engem sem kímélt, menesztettek... de az Úr a nehéz időkben is velem volt, amiért hálás vagyok, mert megtartott és hordozott.

Kiss Antal Jenő (mindenki Anti bácsi) 80 év felett is elevenen emlékszik a templomépítés idejére, annak mozzanataira, aki első segédlelkész volt a gyülekezetnek. Szépen leírta az akkori évek eseményeit a most megjelent emlékkönyvbe „Hív a templomajtó” címmel.

Istentiszteleti szolgálatot végzett továbbá *Tóth Lajos* lelkész, *Kalló István* segédlelkész.

További bizonyágtevő volt: *Fekete Szűcs Gyula* rehabilitált lelképásztor, *Sepsy Károly* orgonista lelkész, *dr. Csohány János* professzor, *Adorján István* ny. lelkész, *Kálmán István* ny. lelkész, *Juhász Attila* ny. építészfőmérnök, lelkész, *Zergi Gábor* ny. esperes.

Az ünnepségsorozat befejező szolgálatát, istentiszteletét *Derecsényi István* esperes végezte.

Széles Lajos

NYITOTT SZEMMEL

TOLAKODÓ OKKULTIZMUS

Megértünk néhány rendszerváltozást ebben a században, de a jelenkort megelőzően még nem volt olyan társadalmi rendszer, amelyben az okkultizmus polgárjogot nyert volna. Csak az került vele kapcsolatba, aki kifejezetten kereste az efféle könyveket, vagy (a zártkörű) társaságokat. A kilencvenes években viszont felszínre tört, rohamosan terjedt, végül elöntött mindent, mint a gátat roppantó árvíz! Ma már elmondhatjuk (divatos kifejezéssel élve), hogy már a vízesapból is ez folyik!

Nyilvános megjelenése kezdődött először az egyes lapokban megnyitott rendszeres horoszkóprovattal. Igen, először csak egyes lapokban, de aztán annyira elterjedt, hogy ma már úgy tehetjük fel a kérdést: melyik napi-, vagy hetilapban *nincs* horoszkóp? Emellett plakátok, szórólapok hívogatnak előadásokra, rendezvényekre, amelyeken az okkult „tudományok” titkaival traktálják – és fertőzik meg – az odacsalogatott tájékozatlan embereket.

Azt hinnék, ezt már nem is lehet fokozni... sajnos, lehet!

Rendszeresen megveszem az ún. „Sárga RTV”-újságot abból a célból, hogy a gyatra, vagy éppen romboló hatású tv-műsorból kiválasszam magam és családom számára azt a keveset, amit megnézni mégis érdemes; vagy legalábbis elviselhető időöltés kikapcsolódásra. Az említett lap feladata pedig egyértelműen a műsorokról való tájékoztatás. Nagy meglepetésemre a közelmúltban sorozatot indítottak e lapban „Heti kuruzslások” címmel, amelyet egy *Gyűrcsók József* nevű, önmagát kuruzslónak valló „úriember” ír hetenként (A „Kriminális” című tv-műsor szóhasználatával élve). Már a címet is megdöbbentőnek találtam, hiszen az én fogalmaim szerint a kuruzslás büntetendő cselekmény köztörvényes értelemben. No de bizonyára én elmaradtam a világtól, s ez a mai háttérrel szabad(os)ság idején már nem kárhozzáttható. Ámbár jóhiszeműen is értelmezhető a „kuruzslás” szó: természet-

gyógyászatnak. Ezen értelmezés szerint a fákban-füvekben létező gyógyhatás propagálása lehetne témája. Node nem, nem erről van szó...

Egy-két cikket kellett csak elolvasnom e „szívonalas” sorozatból, hogy teljes valójában kibontakozzék igazi mondanivalója. Azon túl, hogy nem természetgyógyászatról van szó, a „kuruzslás” kifejezés is enyhe minősítés tartalmának jellemzését illetően! Tartalma ui. az okkultizmus frontális támadása a keresztyénség ellen! Az okkult megismeréseket ajánlja *mindenféle* hit helyett, de különösen – nem véletlen – a *Jézus Krisztusban való hit* helyett! Szerinte Krisna papjai, vagy az óegyiptomi papok már évezredekkel előbb tudták és művelték azt, amit Jézus tett, a csodákat – eladdig, hogy még embereket is támasztottak fel! (Már-mint Gyűrcsók szerint).

Nem szándékozom tovább részletezni, s így propagálni ezt a sátáni ravasz-sággal „szellemi szabadság”-ként tálalt tömény okkultizmust. Sajnos a műsorújság révén így is sok-sok magyar otthonába csempészik be (keresztyén otthonokba is!), olyan családok körébe is, ahová máskülönben nem jutna el az ilyen égetnivaló szennyirodalom. Viszont *szeretném minden Jézus Krisztust szolgáló testvéremnek – lelkésznek, presbíternek, gyülekezeti munkásnak – figyelmét felhívni a társadalom életének minden területére lopakodva betolakodó okkultizmusra, amely veszélyesebb minden más tévtanításnál! A kegyességi (teológiai) irányzatok közti viták helyett a hitünk alapját alattomosan támadó okkult tanításokat kellene minden szinten leleplezni, megcáfolni: sajtónkban, személyes lelkigondozásban, gyülekezeti szolgálatokban...*

„*Öltözzétek fel az Isten minden fegyverét, hogy megállhassatok az ördög alnokságával szemben.*” (Ef 6,11).

Kövespataki László

Karácsonyi üzenet

*Üzenem mindenkinek,
hogy a Csillag
fényéből semmi sem
koppott,
értelme lett csak,
megszokott.*

*Üzenem mindenkinek,
hogy a GYERMEK
ma is a testté lett csoda,
ISTEN jósága, mosolya.*

*Üzenem mindenkinek,
hogy a pásztor,
király egyformán kedves
ott,
s Előtte boldog lesz
legott.*

*Üzenem mindenkinek,
hogy a bölcsek
serege most is útra kel,
elég nekik a régi jel.*

*Üzenem mindenkinek,
hogy a szívem
ma is repesve fut Felé,
ma is azé a Gyermeké.*

Füle Lajos

FŐTITKÁRI BESZÁMOLÓ

a Presbiteri Szövetség 1998. május 16. és október 29. közötti tevékenységéről.

1. Szervezeti élet

Meglévő területi szervezeteink közül többen volt egy, vagy több presbiteri konferencia találkozás vagy képzés jelleggel. Külön is kiemeljük a júniusi *kölkedi konferenciát*, ahol jugoszláviai és horvátországi testvéreink is részt vettek, a tolnai területi szervezetünkben lefolyt *két felsőnyéki és simontornyai konferenciát*, a számos *északpesti, északborsodi, zempléni konferenciát* vagy a legutóbbi *mezőtúri*. Jelentőségét jelzi, hogy azon egyházunk vezetői, esperesek, főgondnokok és püspökök is részt vesznek, hogy csak egyet, az erdőhorvátit említssem, ahol zsinatunk lelkes elnöke is előadást tartott.

Ugyanez mondható el nemzetközi és országos konferenciánkról is. A *pápai nemzetközi konferencián* a határon túlról érkezőket is beleszámítva négy püspök és négy főgondnok tartott előadást ill. végzett szolgálatot. A *tahi országos konferencián* is különböző kegyességi irányzatokhoz tartozó nagy tudású előadók szolgálták a résztvevők épülésére. Mindez annak a legutóbbi elnökségi határozatnak (16/b/1998) beteljesülését jelzi, hogy a „Szövetség lehessen fóruma a különböző kegyességi irányzatok, egyház- és társadalompolitikai nézetek képviselőinek az egymással való testvéri találkozásra, anélkül, hogy a szövetség alapszabályaiban foglalt célokból és elvekből bármit is feladna.”

Meg kell említenünk, hogy a presbiteri konferenciákról kapunk hírt onnan is, ahol ez nem Szövetségünk szervezésében történik: a *hajdúvidéki és az abauji egyházmegyéből*. Örülünk, mert fontos, hogy a presbiterek hitét, felelősségét mindenhol ébresszék, erősítsék. Úgy gondoljuk persze, hogy az általunk szervezett konferenciák tapasztalatait jó lenne megosztani.

Örülünk, hogy szerveződnék velünk együttműködve ott is konferenciák, ahol területi szervezetünk még nincs: a *somogyi, a mezőfalvi, a veszprémi egyházmegyében*. Ez utóbbinak különösen örülünk, mert itt – szándékunkkal ellentétben – némi feszültség támadt. Szövetségünk és az egyházmegye, sőt némileg az egyházkerület között, amelyet azonban – a jelek szerint sikerült feloldani. Köszönet ezért minden érintett félnek.

2. A presbiterképzés ügye

A presbiterképzés ügye, örvendetesen országos, sőt nemzetközi ügyévé kezd válni. Ebben kétségtelenül része van az 1999. évben esedékes presbiterválasztásnak is. Egyházunk vezetői egyre több megnyitkozásokban jelzik ennek fontosságát. Ehhez képest *nem érhető, hogy 1997 decemberében benyújtott beadványunk mindez ideig nem került még csak bizottsági tárgyalásra sem.*

A legutóbbi elnökségi ülés 16/1998. sz. határozatában kimondta: „az 1999. évi általános presbiteri tisztújítással összefüggésben is készüljön – különböző lehetőségeket és igényeket figyelembevevő – ajánlás a presbiterek képzésére.” *(Az ajánlást lapunk más helyén közöljük.)*

Úgy vélem, az ajánlás összeállításakor azt a minimális célt kell kitűzni, hogy minden jövőbeli presbiter a Bibliát használni tudó és a konfirmációi szintet elérő ismerettel rendelkezzen, mire a presbiteri esküt leteszi. Ennél magasabb szintű képzést, differenciáltan, megválasztásuk után érdemes kezdeményezni.

A képzés ügyében figyelemre méltó kezdeményezés történt a hollandiai Fundament Alapítvánnyal történő megállapodás keretében létrejött megbeszélés formájában is.

A hazai presbiterképzés igen bonyolult feladatot jelent a hollandiaihoz képest, hisz itt evangelizációnak, katekézisenek és gyakorlati felkészítésnek egyaránt bele kell férnie a képzésbe. Ugyanakkor megjelent az a probléma, hogyan tovább. Erre nézve többféle elgondolás van, de egyik sem kialakult.

Figyelemre méltó viszont az a javaslat, amelyet a bács-kiskunsági egyházmegye két lelkésze dolgozott ki, és amely érinti azt a közgyűlési határozatunkat (3.c/1998. Kgy), amely szerint az elnökség „dolgozzon ki olyan rendszert, mely a képzésben résztvevőknek valamilyen igazolást ad.” A bács-kiskunsági javaslat ezt úgy oldja meg, hogy témakörönként megadja azt az ismeretkört, amelyet a presbiterektől elvár és ezt a 6 éves ciklus alatt az egyházmegyei látogatóbizottság az illető presbiterrel egyeztetett évben személyes beszélgetés keretében számon kéri.

Az ismeretkör a javaslatban vitatható, de az ellenőrzés módszerét azért értékelem nagyra, mert óriási jelentőségű lehet, hogy minden presbiter személyesen szót válthasson az egyházmegye képviselői-

vel, esetleg nemcsak a hitismereti kérdésekről. Ez a módszer a képzést is új alapokra helyezheti, hisz mindenki a neki legmegfelelőbb módon és időben készülhet fel.

3. Nemzetközi kapcsolataink

Szövetségünk aktív, alapító tagja a Magyar Reformátusok Világszövetségének, ahol imádságos érdeklődéssel várjuk és amennyire lehet, segítjük a jelenlegi bonyolult helyzetből való kibontakozást.

Ugyancsak aktívan veszünk részt a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának munkájában a presbiteri bizottságon keresztül, de elnökünk révén közvetlenül is.

Mindkét testület augusztusi ülésén elnökünk részt vett, a presbiteri bizottság október 17-i nagydobronyi ülésén a főtitkár és a zempléni területi szervezet elnöke is.

4. Közegyházi kapcsolataink

Már az 1. pont alatt örömmel állapítottam meg, hogy közegyházi kapcsolataink általában igen jók. Ez vonatkozik mind Zsinatunk elnökségére, az egyházkerületekre és igen sok egyházmegyére.

Magunk részéről is igyekszünk megfelelni ezeknek az elvárásoknak. Ezt jelzi a zsinati beadványunk a presbiterképzésről, illetve újabb beadványunk az ifjúsági munka koordinálása tárgyában.

Örömmel jelenthetjük, hogy ez utóbbit már el is fogadta a Zsinat missziói bizottsága.

Ebbe a körbe tartozik, hogy egy olyan munkacsoportot kértünk fel, amely a népesedési kérdésekkel sok szempontból foglalkozik, így demográfiai, szociológiai, szociáletikai, orvosi, néprajzi, kulturális antropológiai, pedagógiai, pszichológiai, bibliai és gyakorlati teológiai szempontból. A munkacsoport tervünk szerint november végén tartja első ülését és munkáját – több fázisban végezve – 2000 tavaszán terjeszti javaslatát a Zsinat elé. A javaslat – terveink szerint – két részből fog állni:

- mi az egyházunk, az egyházak feladata a népességfogyás megállítása érdekében,
- milyen javaslatokat tegyen egyházunk az állami, önkormányzati és társadalmi szervezetek részére a nevezett ügy érdekében.

Dr. Ritoók Pál

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL

Szeptember

- 26-án Beregszászon megalakult a Kárpátaljai Református Presbiteri Szövetség, amelynek alakuló gyűlésén Szövetségünk elnöke, főtitkára és a zempléni területi szervezet elnöke és egy tagja vett részt.
- 27-én Majosházán a Délpesti Egyházmegye presbiteri konferenciáján a főtitkár is előadást tartott „A presbiter társadalmi felelőssége” címmel.

Október

- 3-án Rákoscabán a Szövetség elnöke szolgált. Ugyanezen a napon a tolnai területi szervezet konferenciáján, Simontornyán, részt vett a főtitkár is. *Takaró Tamás* esperes és holland vendégek tartottak előadást.
- 4-én Budapesten találkozott a Szövetség elnökségének több tagja a Fundament Alapítvány néhány tagjával.
- 7-én főtitkári értekezlet volt, amely a soron következő elnökségi

ülés előkészítésével foglalkozott.

- 16–19. a kárpátaljai Nagydobronyban tartotta ülését a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának presbiteri bizottsága, amelyen Szövetségünk elnöke, főtitkár és a zempléni területi szervezetünk elnöke, valamint *Dr. Szabó Dániel*, elnökségünk tagja is részt vett.
- 21-én a Zsinat missziói bizottságának ülésén részt vett az elnök és a főtitkár is. Itt tárgyalták a Szövetség javaslatát a református ifjúsági munka egységes koordinálására vonatkozólag.
- 22-én a Számvizsgáló Bizottság tartott ülést.
- 28-án Mezőtúron tartott konferenciát a nagykunsági területi szervezet, amelyen mind az elnök, mind a főtitkár előadást tartott.
- 30-án Szövetségünk elnöke is részt vett azon a fogadáson, amelyet a Zsinat Elnöksége a reformáció emlékünnepe alkalmából adott a budapesti Gellért Szállóban és amelyen **Orbán Vik-**

tor miniszterelnök is pohárköszöntőt mondott.

November

- 6-án az erdélyi Illyefalván tartott presbiteri konferencián az elnök is részt vett és előadást tartott.
- 7-én Székesfehérvárott volt a mezőföldi és a vértessaljai egyházmegye hagyományos közös presbiteri konferenciája, amelyen az elnök is előadással szolgált. Ugyanezen a napon a balatonfüredi presbiteri konferencián a főtitkár tartott előadást.
- 13-án volt a Szövetség elnökségének ülése Budapesten, amelyről közöljük a főtitkári jelentést.
- 14-én a kecskeméti Emmaus Házban tartott presbiteri hétvégi konferencián, amelyen a bács-kiskunsági egyházmegye presbiteri vezetők részt, mind az elnök, mind a főtitkár előadást tartott.
- 23-án volt a Presbiter 1998. évi 6. számának lapzáró szerkesztőbizottsági ülése.

Jézusban

és rajta keresztül áramlanak belénk az isteni élet rejtett forrásai. Isten mindaddig csak egy név számunkra, amíg Jézusban meg nem tapasztaljuk jóságát, kegyelmét, erejét és dicsőségét. Jézus közelében, az ő Lelkébe való belemérettel tudjuk meg, mi az irgalom és érezzük, hogy tisztán, acélosan, az örök ifjúság fényében állunk Jézus előtt. Az ő közelében, az ő társaságában ragad meg az a mondatlan vidámság, józansággá tisztult mámor az örökkévalóságnak, amely szárnyakat ad s irtózatossághoz ragad át. Róla ragad át az a titokzatos lán, amely kihívást és elfeledtetést a világot, nem – megszüpíti a világot. Az ő csodálatos erejét éppen az mutatja meg, hogy át tud ömleni belénk, ki tudja tölteni a lelkünket s nekünk tudja adni örömet, teljességet, békességet, harmóniáját, tisztaságát s diadalát. A lélek úgy vonzódik hozzá, mint a vas a delezhez, az oltógally az ághoz, a korszó a forráshoz és úgy megtelik vele, mint a vas a delezettel, a gally a törzs nedvével, a korszó a forrás vízával.

Rgvasz László

A fények és a világosság

Ahol a Krisztus, ott a világosság. – Az értelem is fényforrás, képes megvilágítani bizonyos kérdéseket, képes felvilágosítást adni. De nem tudja megmutatni azt az utat, ami a bűnből és a halálból az igazsághoz, s az élethez vezet. Ugyanúgy homályban pislik, miként a mécses, mely nem tudja az egész égboltot bevilágítani. A Nap azonban beragyog mindent: az eget és a Földet. – Isten Igéje az igazi napfény, mely megajándékoz minket az örök élettel, s az örök örömmel. Boldog ember az, aki vágyódik erre a Világosságra, s szívesen szemléli azt. A vakondok és a denevérek azonban menekülnek tőle.

Luther Márton

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa.

Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Dr. Bodolay Géza, Dr. Ritoók Zsigmond, Hegyi-Füstös István, Papp Vilmos, Dr. Cseh Lajos, Kövespataki László, Winter Silvia.* Felelős szerkesztő: *Békefy Lajos.* Felelős kiadó: *Nagy Ferenc József.* Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Budapest, Rádai u. 28. Telefon: 218-0266 A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 360,- Ft, külföldre (a velünk határos országokba) 900,- Ft, Európa és a tengerentúli más országokba 155,- Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. Lapunk fenntartását szolgáló adományokat is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében! Készült a Grafika-Typpress Kft. nyomdájában. Felelős vezető: *Farkas Józsefné.* Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Egy példány ára: 60,- Ft.

MIT TEGYÜNK ÉS MIT NE TEGYÜNK KARÁCSONYKOR?

Mit tegyünk karácsonykor?

- Elsősorban menjünk ez alkalommal (is) templomba, és hívjuk magunkkal családtagjainkat.
- Ha az év során nem volt ránk jellemző a háztartási munkára való ajánlközés, a karácsonyi ünnepek előtt önként és készséggel legyünk szüleink (édesanyánk) segítségére.
- *Diszítsünk fel mindent*, amit lehet otthonunkban! Díszítőelemek: toboz, dió, alma, fenyőág, szaloncukor, gyertyák, műbó, száraz virág, kiscsengők, harangok stb.
- Készítsünk *ajándékot* mindenkinek, akit környezetünkben fellelünk, de ezekre a „filléres alap” és a „gazdag ötletesség” legyenek a jellemzők.
- *Figyeljünk* oda felekezetünk, gyülekezetünk karácsonnyal kapcsolatos problémáira is! Segítsük a Gyerekkarácsony létrejöttét, díszítsük a gyülekezetet vagy a szegények karácsonyfáját. Legyünk hitoktatónk, lelkeszünk, bibliakör-vezetőnk segítségére a csomagok elkészítésében, azoknak a címzettekhez való eljuttatásában.
- Kedves gesztus a *karácsonyi üdvözlőlapok* küldése. Ezek, sajnos, kissé drágák, de saját készítésű kártyákkal a fele költség megspórolható. Vigyázzunk a címzés pontosságára és a címzett nevének a helyesírására. Ha kaptunk valakitől karácsonyi lapot, akkor illő azt viszonzni.

- Mutatósabb lesz a karácsonyi ajándékunk, ha *szépen becsomagoljuk*, mintha a tárgyat magát helyeznénk a fa alá.
- Feltétlenül lássuk el *kis kártyával* a csomagot, feltüntetve rajta, hogy ki-nek szántuk! Erre a lapocskára jókívánásokat is írhatunk!
- Talán már észleltük eddigi élettapasztalatunk alapján, hogy léteznek olyan hallatlanul *érdekes, megbecsülendő dolgok*, amelyeknek a láttára, hallatára mindig felfigyelünk, amelyek *továbbgondolkodásra* késztetnek bennünket. Ilyenek pl. ha szüleink, nagyszüleink kiskorunkról mesélnek, ha a saját gyerekkorunkról hallunk történeteket, ha izgalmas régi, családi leveleket találunk, ha esetleg valamely korábbi családtagunkkal kapcsolatban újság cikk vagy tudósítás jelent meg hajdanán, s most rábukkanunk, ha régi-régi el-sárgult fényképek kerülnek a kezünkbe...

Mit ne tegyünk karácsonykor?

- Ne higgyük azt, hogy az adott vagy kapott ajándék *pénzértékével arányos* a mögötte lévő szeretet.
- Ne higgyük azt, hogy *csak* a pénzen megvásárolt ajándéknak van értéke.
- Ne kezdjünk el *követelőzni* (rossz esetben a szüleinket zsarolni), hogy ilyen és ilyen márkájú, számukra megfizethetetlen dolgot szeretnénk.

- Ne véljük szeretetlenségnek, ha esetleg *tényleg csak jelképes* dolgot kapunk.
- Ne kezdjünk mi is, a felnőttek rossz életvezetési mintáját követve az *utolsó percben* futkosni ajándék után.
- Ne avassuk bele az általunk megajándékozandót olyan módon az ajándékunk titkába, hogy *vele együtt* vásároljuk meg azt.
- Mi is háritsunk el minden olyan *közös vásárlásra* szóló meghívást, amely elveszi majd a csomagbontás örömét (kivétel a felpróbálandó ruha vagy cipő).
- Nem szükséges a *méregdrága* karácsonyi csomagolópapírt megvennünk. Sima selyempapír is megteszi, ha ráragasztunk ide-oda régi karácsonyi képeslapokból kivágott figurákat.

Dizseri Eszter

(A szerző „Illik, nem illik?” című könyvéből, Kálvin Kiadó, Bp., 1998.)

Karácsonyi kérdések

*Ki voltál Te ez éj előtt?
Öröktől volt léted, erőd.
Angyalsereg hódolt Neked,
dicsőség volt öltözeted.
Mindaz, mi van, mozog, léleg,
Teáltalad teremtetted.
Ég s Föld tanúsítja Te szent erőd:
Isten voltál ez éj előtt!*

*Ki voltam én ez éj előtt?
A bánat és szégyen betölt:
romlott voltam, ki testnek él,
ki üdvöt nem vár, nem remél.
Mindem fényjel már kialudt,
a kőházatra vitt csak út.
És én, kire az Úr kegyelme vár:
magam voltam az éj s halál...*

*Ki voltál Te ez éjszakán?
Kjszéd a barlang jászolán.
Kit angyalhad dicsért vígan,
s uralkodtál királyian –
vállaltál halált, büntetés:
érettem s minden emberért,
s lettél nagy éjszakánkban útítár,
Ki voltál fény és ragyogás.*

*S kívül lettem ez éjen én?
Ó, csitt, szívem, ó, hallá, szegény:
Isten gyermekül fogad!
Jézus vállál: testvére vagy!
Mivé leszek, még nem tudom,
de tiszta fény van utamon:
ezen az éjszakán (ó, szent, igaz!)
szent jászlaból sugárzik az.*

Jochen Kjepper